

Obavy nebyly rozptýleny. Spolana se dál odmítá bavit s lidmi o spalovně, kterou chce ve svém areálu

15.12.2023 - | Arnika

Patrně nejčastějším tématem debaty byly chemické látky, které bude spalovna (ZEVO) produkovat.

Zpracovatelé dokumentace uvedli, že z hlediska emisí by šlo jen o „nepatrné zhoršení“ a „přijatelnou míru rizika“. Zástupci společnosti FCC odmítli navrhovaný monitoring zátěže v oblasti, který navrhovala obec Libiš, a který byl zaveden například v případě spalovny v Praze – Malešicích, s tím, že výsledky by byly v oblasti, která je zatížená z vícero zdrojů ve vztahu ke spalovně neprůkazné.

Odmítli také zavedení průběžného, takzvaného „**semi-kontinuálního**“ **měření emisí dioxinů**, s tím, že jeho zavedení je dobrovolné, nad rámec závazné legislativy, a bylo by příliš drahé. (Běžně jsou měření emisí dioxinů prováděna jen po několik hodin ročně, nezahrnují tak jiné než běžné provozní situace a emise se kvůli tomu mohou jevit nižší, než ve skutečnosti jsou, jak prokázalo například dlouhodobé měření ve spalovně v Nizozemsku.) Zástupce FCC Karel Hlaváček nicméně přislíbil online zveřejňování výsledků těch měření, která ze zákona závazná jsou. Dodal však, že taková data mohou „*v lidech vzbuzovat mylnou představu o nebezpečnosti provozu*“.

Výsledky dlouhodobého měření emisí dioxinů za 30 měsíců mezi lety 2015 a 2017 ve spalovně odpadů v Nizozemsku. Žlutá linie je pro spalovnu platný emisní limit. Všechny modré a červené sloupce ukazují překročení emisního limitu. Žlutý sloupec vpravo ukazuje hodnotu, která byla naměřena pomocí klasického, krátkodobého měření po několik hodin ročně.

Jak upozornil odborník na toxické látky a odpady spolku Arnika Jindřich Petrlík, problémem nejsou jen emise do ovzduší, ale také **dioxiny a další toxické látky, které se kumulují ve zbytcích po spalování** – popílku po čištění spalin a popelu a strusce. Těchto odpadů zbývá po spálení až třetina hmotnosti a je s nimi potřeba nakládat speciálním způsobem. V případě popílku totiž jde o nebezpečný odpad a většinou musejí být ukládány na skládky. Existuje u nás ale i praxe, kdy jsou zbytky po spalování míchány s jinými materiály a používány na zabezpečení skládek, pro stavební účely nebo k rekultivacím. Jedno takové zařízení ostatně provozuje i samotná FCC (ačkoli do roku 2029 má podle Karla Hlaváčka dojít k ukončení jeho činnosti). Toxické látky obsažené ve zbytcích po spalování v důsledku této praxe mizí neznámo kde, neexistuje totiž žádný souhrnný registr míst, kde byly tyto „stavební materiály“ použity. Při nesprávném zacházení s nimi se z nich, například vlivem přírodních podmínek, mohou tyto látky uvolňovat do životního prostředí.

Jindřich Petrlík z Arniky na projednání upozornil také na velkou nebezpečnost **havárií a požárů ve spalovně** v případě, že by propukaly v bezprostřední blízkosti chemičky, nakládající s velmi nebezpečnými chemickými látkami. Poukazoval přitom na to, že ve spalovně FCC v Zistersdorfu, která je plánovaná spalovně dávána za vzor, nejsou havárie zrovna výjimečné. Ačkoli to zástupce FCC Karel Hlaváček na projednání rozporoval, faktem zůstává, že zde minimálně v uplynulých deseti letech hořelo opakovaně. Dle veřejně dostupných zdrojů k tomu došlo minimálně v letech 2015, 2017, 2019, 2021 a 2023. Ve většině případů přitom nešlo o žádné marginální nehody – například v roce 2021 ve sběrném středisku spalovny hořelo zhruba 300 tun odpadů a muselo zde zasahovat 24 hasičských jednotek o 120 hasičích. Hrozilo při tom nebezpečí výbuchu. Při požáru v roce 2017 byla situace velmi podobná.

Hrozící nadkapacity spaloven odpadů v České republice, které mohou vést až k zablokování předcházení vzniku odpadů a recyklace a neplnění závazných recyklačních cílů stanovených českou legislativou, zástupci FCC bagatelizovali s tím, že „ne všechny záměry, které od Ministerstva životního prostředí (MŽP) dostaly souhlasné stanovisko se nakonec podaří zrealizovat“. Nedaleko Neratovic v Horních Počaplech u Mělníka je přitom již schválena stavba jedné velkokapacitní spalovny a další, menší, je plánována také v Příbrami. Všechny tři krajské spalovny dohromady kapacitně přesahují množství odpadů, které bude podle zákona v budoucnu pravděpodobně možné energeticky využívat (spalovat). Svoji spalovnu má také Praha a i ta stávající i budoucí potřeby města bohatě naplňuje, dokonce je svou kapacitou převyšuje. Otázkou, zda se MŽP problematice hrozících nadkapacit věnuje a zda má v tomto ohledu připravenou nějakou koncepci, se zástupkyně ministerstva odmítla zabývat s tím, že jí to nepřísluší a o dané problematice nemá informace.

Zástupkyně obce Libiš a také města Neratovice se tázali také na **zvýšenou dopravní zátěž**. Žádali od FCC záruku, že pro dopravu odpadů bude využita také avizovaná vlaková doprava, té se jim však nedostalo. Dalším probíraným tématem **byla zvýšená zátěž hlukem**. Ta má být kompenzována tím, že se v ulici přilehlé ke spalovně zavede úsekové měření rychlosti v místě, kde je již nyní rychlost snižovaná. Podle zpracovatelů dokumentace však údajně řidiči toto snížení nedodrží.

Ze strany jedné z účastnic projednání padl směrem k MŽP také podnět na nevhodný čas začátku celé akce – v 15:00, tedy v době, kdy je většina lidí ještě v zaměstnání a mnoho z nich si proto muselo vzít osobní volno, aby se projednání mohli zúčastnit a uplatnit tak své právo se k záměru v rámci procesu EIA vyjádřit, případně dorazili až v jeho průběhu a neviděli tak prezentaci záměru společností FCC na začátku nebo část diskuze. FCC byla vytýkána také **nedostatečná komunikace s obcemi a veřejností**, třeba i neúčast na veřejné debatě a dalších schůzkách, které k plánu na stavbu spalovny proběhly v Libiši, a na které byli zástupci FCC, ale také Spolany vedením obce opakovaně zváni.

Z výroby páry a energie z odpadů okolních obcí mělo kromě Spolany původně profitovat také něco kolem 400 domácností. Na veřejném projednání se však FCC jasně vyjádřila v tom smyslu, že plánovaná spalovna by měla zásobovat výhradně Spolanu. „*Spalovna bude jen zlomkem potřeb Spolany, dál už se z ní nedá nic vyvést,*“ řekl k tomu Karel Hlaváček.

Nikdo ze Spolany se veřejného projednání nezúčastnil, aby na dotazy a obavy veřejnosti reagoval. Nedostavil se také nikdo za Středočeský kraj a některé obce, které, ač mohou být provozem nové spalovny dotčeny, nebyly automaticky zařazeny mezi účastníky řízení.

Spolana je **jedním z největších znečišťovatelů životního prostředí v České republice** a tuto pozici si udržuje dlouhodobě. Podle údajů z Integrovaného registru znečišťování (IRZ) se v roce 2022 například umístila na prvním místě jako největší znečišťovatel rakovinotvornými látkami a je také (po našich největších uhelných elektrárnách a teplárnách) velmi významným znečišťovatelem rtutí. Více informací najdete v **Řebříčkách největších znečišťovatelů**, které Arnika každoročně zveřejňuje na základě údajů průmyslových podniků o přenosech nebezpečných látek, které musí být v souladu se zákonem každý rok do IRZ hlášeny.

Více informací o Spolaně Neratovice najdete na <https://arnika.org/spolana-neratovice>.

<https://arnika.org/novinky/spolana-se-dal-odmita-bavit-s-lidmi>